

Uppsala kommun

Samråd om detaljplan för Uppsala Spårvagnsdepå, del av Nántuna 2:39 och Nántuna 3:13 m.fl., Uppsala kommun, Uppsala län

Kommunens ärendenummer: PBN 2021-003915

Redogörelse för ärendet

Kommunen har översänt rubricerat detaljplaneförslag för samråd enligt 5 kap 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen utförs med utökat förfarande.

Ett undersökningsområde avseende betydande miljöpåverkan samt avgränsningsområde avseende miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad har hållits. Länsstyrelsen har i yttrande daterat den 22 mars 2022 (402-1489-2022) framfört synpunkter i ärendet. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om att planen kan komma att medföra betydande miljöpåverkan för miljöaspekterna vattenkvalitet, buller, klimatpåverkan, naturmiljö, kulturmiljö och landskapsbild.

Syftet med planförslaget

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för en spårvagnsdepå för ny spårbinden kollektivtrafik, reglera angränsande allmän plats, samt att säkerställa att detaljplanen vid ett genomförande ej orsakar påtaglig skada på angränsande riksintresse för kulturmiljö.

Detaljplanen för depån ingår i kommunens övergripande arbete med planering och anläggande för en kapacitetsstark kollektivtrafik. Hela projektet är uppdelat i delsträcka A-D samt depån.

Överensstämmelse med översiktsplan

I översiktsplanen (antagen 2016) pekas nya stadsnoder ut som tillsammans med innerstaden ska bilda en flerkärnig stad.

Markanvändningen överensstämmer med översiktsplanens intentioner då föreslagen spårvagnsdepå utgör en förutsättning för att möjliggöra goda kollektivtrafikförbindelser mellan stadsnoderna.

För planområdet gäller den fördjupade översiktsplanen för de Sydöstra stadsdelarna inklusive Bergsbrunna, antagen i december 2021. Planen syftar till att möjliggöra de mål och inriktningar som anges i översiktsplanen och fyrspårsavtalet, där nya stadsdelar kopplas till befintliga genom en kapacitetsstark kollektivtrafik. Detaljplanen är förenlig med intentionerna i den fördjupade översiktsplanen.

Sammanfattande synpunkter

Under rubriken *Frågor som bevakas av Länsstyrelsen enligt 11 kap 10 § PBL* lyfter länsstyrelsen följande:

- Länsstyrelsen bedömer att planförslaget inte innebär påtaglig skada på riksintresse för kulturmiljövård, Uppsala stad.
- Länsstyrelsen bedömer att miljö kvalitetsnormer för ytvatten följs.
- Länsstyrelsen bedömer att miljö kvalitetsnormer för grundvatten följs.
- Länsstyrelsen anser att planen är lämplig för ändamålet med hänsyn till markföroreningar, buller, vibrationer och strålning samt risk för översvämning (hälsa och säkerhet).

Under ”övriga synpunkter” lyfter länsstyrelsen aspekter kopplat till fornlämningar, natur och klimatpåverkan.

Frågor som bevakas av Länsstyrelsen enligt 11 kap 10 § PBL

Riksintresse kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § MB, Uppsala stad
Det exponerade läget mot Fyrisåns dalgång innebär risk för visuell påverkan på Fyrisåns dalgång och dess kulturmiljövården och Ultunaåsen. Länsstyrelsen bedömer dock att planen kan genomföras utan risk för påtaglig skada på riksintresset.

Planen avser att säkerställa en skogsridå mot årummet för att minska den visuella störningen av den tillkommande bebyggelsen och en skogsvårdsplan ska upprättas. Planen reglerar byggnadernas höjd och utformning för att undvika visuell påverkan. Ur kulturmiljösynpunkt och för landskapsbilden är det enligt länsstyrelsen viktigt att dessa anpassnings- och förmildrande åtgärder genomförs, att en långsiktig skogsvårdsplan upprättas och att gestaltungsprogrammets riktlinjer följs. Eftersom taken kan vara synliga på håll bör även eventuell

energiinstallation på tak utformas, och placering anpassas, så att visuell påverkan undviks.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för ytvatten

Recipienten (WA67670465) har för närvarande den sämsta klassificeringen för följande relevanta föroreningar: Antracen, Benso(a)pyren och kvicksilver. Dagvattenutredningen visar på en ökning av bland annat Benso(a)pyren och kvicksilver, medan ingen beräkning har genomförts för antracen. Flera ämnen som idag har god status förväntas en ökning av föroreningsmängder till följd av exploateringen. Många av dessa föroreningar är persistenta och bioackumulerande, vilket innebär att de inte bryts ned i naturen utan ackumuleras över tid.

De förväntade ökningarna är måttliga och det finns osäkerheter i både beräkningsmodellen Stormtac och i statusklassificeringen av ämnena i vattenförekomsten. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att aktuell exploatering inte innebär ett sådant äventyr av gällande miljö kvalitetsnorm att exploateringen är otillåten. Detta förutsätter att alla de åtgärder som föreslås i dagvattenutredningen också genomförs.

Det finns emellertid en överhängande risk att fortsatt exploatering inom FÖP-området kan leda till att gällande norm äventyras. Länsstyrelsen har i tidigare yttranden över FÖP för sydöstra stadsdelarna inklusive Bergsbrunna och detaljplan för kapacitetsstark kollektivtrafik framfört behovet av att hantera exploateringens kumulativa effekter på yt- och grundvattenrecipienter. Hela sydöstra stadsdelarna har dessutom en komplicerad hydrologi där det redan idag finns problemområden där vatten från Lunsen leds under vägen och vidare i naturmark till Fyrisån. Det är därför angeläget att dagvatten, grundvatten och geohydrologi utreds i ett större sammanhang. Det är även viktigt att de strategiska utredningarna påbörjas så snart som möjligt så att de kan utgöra underlag för kommande detaljplaner.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för grundvatten

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att det är önskvärt att depån utförs med ett minimum av hårdgjorda ytor då dessa ökar föroreningsbelastningen på yt- och grundvattenrecipienter.

Under förutsättning att dagvattenlösningar genomförs täta och underhålls på ett sätt som möjliggör en hög reningsgrad, bedömer länsstyrelsen att miljö kvalitetsnormerna för grundvatten följs. Det är dock viktigt att belysa att samtliga steg i dagvattensystemet, förutom de

ytor som får infiltreras, är täta inom den zon som är av hög känslighet för grundvattnet.

Om det finns anledning att tro att det kommer hanteras och eller lagras exempelvis petroleumprodukter inom området bör kommunen till granskningsskedet tydligare redovisa riskerna med detta samt eventuella åtgärder som behöver vidtas för att hindra att föroreningar sprids till grundvattnet.

Markföroreningar - Hälsa och säkerhet

Anläggningen planeras till det som idag är skogbegränsad mark. Södra delen av området angränsar till den nedlagda deponin, Sävja Gökarbotippen. En översiktlig miljöteknisk markundersökning har genomförts där inga halter överskridandes riktvärdena för mycket känslig markanvändning (MKM) påvisas i de markprover som har tagits. Provtagningspunkter var delvis placerade för att undersöka eventuell utbredning av förorenade fyllnadsmassor och föroreningsspridning från deponin. Halter under jämförvärde för känslig markanvändning (KM) har påvisats för PFAS och dioxin i enskilda provpunkter i närheten av deponin. Någon omfattande föroreningsspridning från deponin har inte påvisats och något omedelbart saneringsbehov har därför inte bedömts föreligga.

Utifrån den planerade markanvändningen inom området och den föroreningssituationen som råder bedömer länsstyrelsen att planen är lämplig för ändamålet.

Buller - Hälsa och säkerhet

Den bullerutredning som har tagits fram visar att riktvärden för buller vid befintlig bebyggelse klaras. Länsstyrelsen tar i detta skede inte ställning till bullersituationen för planerad tillkommande bebyggelse utan den frågan får hanteras i eventuell framtida detaljplan. Länsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter gällande buller.

Vibrationer – Hälsa och säkerhet

Planområdet består i dagsläget av morän och efter exploatering av fyllnadsmassor. Av den anledningen väntas inte störande stomljudsproblematik. Länsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter gällande vibrationer.

Strålning – Hälsa och säkerhet

Inom planområdet planeras det för en likriktarstation som ska alstra ström att driva spårvagnarna. När det gäller likriktarstationerna har

magnetfälten en typisk utsträckning upp till fem meter från stationen. Därför bör likriktarstationen placeras minst fem meter från andra hus.

Länsstyrelsen har inga synpunkter gällande strålning förutsatt att rekommendationen följs.

Översvämning - Hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen bedömer att planen är lämplig med hänsyn till risken för översvämning. Skyddsåtgärder gällande höjdsättningsnivå och mark avsedd för natur finns reglerade i plankartan. I dagvattenutredningen beskrivs ytterligare skyddsåtgärder av vikt för att minska risken för vattenansamling i en lågpunkt i planområdets södra del.

Övriga rådgivande synpunkter

Fornlämningar

Fornlämningar omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen (1988:950), KML. Till en fornlämning hör ett område runt fornlämningen. Det benämns fornlämningsområde och har samma skydd som fornlämningen. Tillståndsprovning enligt KML krävs vid fornlämning och deras tillhörande fornlämningsområde. Om återstående arkeologisk utredning visar att det finns fornlämning inom planområdet krävs tillståndsprovning enligt KML. Det blir då aktuellt med arkeologiska förundersökningar och därefter arkeologiska undersökningar av berörda fornlämningar och fornlämningsområden.

Planområdets gräns har ändrats sedan undersökningssamråd och avgränsningssamråd för MKB:n hölls (dnr. 402-1489-2022). Planområdet omfattar nu ett skogsområde med planbeteckning Natur₁ och en yta med beteckning Park damm₁. Dessa tillkomna ytor behöver hanteras i arkeologisk utredning för att kunna klargöra om det finns fornlämning inom planområdet.

Större delen av planområdet har dock ingått i arkeologiska utredningar steg 1, vilket inkluderar inventering. Det gäller *Korridor för ny kollektivtrafikled mellan Ultuna och Bergsbrunna* (Arkeologerna rapport 2020:113) och *Mellan Nåntuna och Sävja* (Upplandsmuseets rapport 2021:23). Ett antal delytor är ännu inte färdigutredda eftersom det krävs en arkeologisk utredning steg 2, vilket inkluderar sökschakt med maskin och/eller handgrävda gropar, för att klargöra fornlämningsförekomst.

En yta som inte är färdigutredd är den med planbeteckning Parkmark damm₁ (Figur 6 i Upplandsmuseets rapport 2021:23). Det krävs en arkeologisk utredning steg 2 (sökschakt med maskin) för att få ett utredningsresultat för denna yta. Kontakta länsstyrelsens

kulturmiljöenhet om återstående utredningsbehov och den arkeologiska processen.

Del av ytan med planbeteckning Natur₁ har inte ingått i utförda steg 1-utredningar. Länsstyrelsen bedömer att en arkeologisk utredning steg 1 ska utföras av denna yta.

Natur

Biotopskydd

Av underlaget framgår att biotopskyddade odlingsrösen och dike eventuellt berörs och att inventering av biotopskyddsobjekt inom planområdet kommer att ske. Precis som det framgår av miljökonsekvensbeskrivningen anser länsstyrelsen att det i denna utredning är viktigt att bedöma dessa miljöer med fokus på groddjur och reptiler och förenlighet med artskyddsförordningens bestämmelser.

Artskydd

Skyddade arter hanteras i en övergripande artskyddsutredning för Uppsala spårväg där kumulativ påverkan från hela projektet utreds. Artskyddsutredningens slutsatser är att det skogsområde som planeras att tas i anspråk som verksamhetsområde för spårvagnsdepå inte utgör en viktig livsmiljö för någon art eller artgrupp som omfattas av fridlysningsbestämmelserna. Länsstyrelsen bedömer, utifrån inlämnat underlag, att den aktuella detaljplanen inte aktualiserar artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser.

Fynd av cinnoberbagge har gjorts strax söder om planområdet. Eftersom även artens livsmiljö är skyddad enligt 4 a § artskyddsförordningen kan exploatering av skogsområden i anslutning till fyndplatser generellt sett utlösa förbudet i artskyddsförordningen. Skogsområdet inom verksamhetsområdet för depån bedöms dock i underlaget inte vara lämpliga miljöer för cinnoberbagge baserat på beskrivningen i naturvärdesinventeringen. Skulle lämpliga substrat uppstå inom området är det, enligt länsstyrelsens bedömning, inte är osannolikt att arten söker sig dit och då aktualiseras förbuden i artskyddsförordningen.

Grönområde i FÖP

Länsstyrelsen anser att det ska framgå av planbeskrivningen att planområdet delvis ligger inom ett område som är utpekad som grönområde i den fördjupade översiktsplanen för Sydöstra stadsdelarna. Grönområdet ska fungera både som spridningsväg för djur och natur samt för människors rekreation.

Detaljplanen innebär att en viss del av grönstråket tas i anspråk för depån men eftersom detaljplanen innefattar skog som planläggs som allmän platsmark NATUR, där kommunen upprättar en skötselplan för att skogen inte ska kalavverkas, finns förutsättningar att upprätthålla spridningsvägens ekologiska funktion.

Länsstyrelsen anser att denna funktion ska belysas på ett tydligare sätt så att det beaktas under framtagandet av skötselplanen.

Klimatpåverkan

Anläggande av spårvagnsdepån kommer att innebära utsläpp av växthusgaser till följd av ändrad markanvändning och utsläpp under byggnation och drift. Samtidigt kan spårvagnsdepån indirekt leda till minskade utsläpp genom att resor flyttas över från energi- och fossilintensiva transportsätt som bil till spårvagn.

Länsstyrelsen är positiv till de höga klimatambitioner kommunen har för de sydöstra stadsdelarna. De höga ambitionerna och målen ställer krav på detaljplanerna som berör projekten. Länsstyrelsen delar bedömningen i miljökonsekvensbeskrivningen att det behövs kompletterade beräkningar av koldioxidutsläpp från anläggning där material och driftskede tas med. Därefter bör en beskrivning av vilka kompletterande åtgärder som behövs för att minska planens klimatpåverkan i linje med ambitionerna för de sydöstra stadsdelarna tas fram.

Länsstyrelsen anser att förslagen på kompletterande åtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen bör genomföras. Solceller lyfts som en kompletterande åtgärd och det är enligt plankartan möjligt med tak med solenergiinstallation. Samtidigt står det i planbeskrivningen att materialen på taken ska samspela med fasadmaterialen och kulturlandskapet. Länsstyrelsen anser att kommunen kan tydliggöra vilka av taken kommunen avser att anlägga solceller på för att därefter kunna göra en bättre beräkning av hur mycket solel som kan produceras och hur stora utsläpp som således kan undvikas.

Länsstyrelsen anser att de åtgärder som lyfts fram i miljökonsekvensbeskrivningen krav på transporter och vid hantering av massor bör genomföras för att minska planens klimatpåverkan. Klimatpåverkan kan även minskas genom effektivisering av bygglogistik, samlastning och minimerande av avfall. För att minska utsläppen från materialval kan trä användas i så stor utsträckning som möjligt för konstruktioner, inte bara som fasadmaterial. Även återbrukade material kan användas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef på samhällsavdelningen Kristina Jansson med planhandläggare Anna Silver som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef på plan- och bostadsenheten Asmah Ismaal, planhandläggare Johan Morhed och Olle Norqvist, kulturmiljöhandläggare Tina Fors, naturvårdshandläggare Emilia Wolfhagen, vattenhandläggare Joel Berglund, Helena Stenemo och Jan Eckh ell, miljöskyddshandläggare Sylvia Fernandez samt klimatanpassningssamordnare Robin Hedqvist och klimat- och energisamordnare Emma Ejerhed deltagit.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Sändlista

Lantmäterimyndigheten i Uppsala
kommunlantmaterimyndigheten@ uppsala.se

Trafikverket
trafikverket@trafikverket.se